

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorát elsőször 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A nyilatkozati cikkek sora után 35 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

A
„K. KÖZLÖNY”
jul.—decz. folyamára.

Előfizetési ára:

Egészévre 12 forint.
Félévre 6 „
Évnegyedre 3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

Kolozsvár, július 9.

(B.) Közelebből három törvényjavaslatot tett le a kormány a szebeni tartományi gyűlés asztalára. Egyik szól az ország politikai felosztásáról; a második az első bíróságokról, s a harmadik a közigazgatás szervezéséről.

Hogy e törvényjavaslatok kiválólag burocraticus irányúak, s hogy főleg a végrehajtóhatalom uralma gyarapítását czélozzák, azt igen természetesnek fogja tartani mind az, a ki a Napoleon-féle alkotmányos formák elveivel ismeretes.

Megdöbbenve legfennebb azok lehetnek, kik jöreménység fejébe oly könnyen szakítottak hazánk történelmi múltjával, talán nem fontolva meg eléggé, miszerint ezredéves alkotmányos jogokat eldobni könnyű, de azokat visszaszerezni igen bajos.

De ám legyen, kinek-kinek a maga hite szerint, feleljenek tetteikről azok, a kik e térre lépni jónak látták.

A mi már az ország felosztását illeti, ezzel meglehetősen ismértetesek lehetünk, csaknem egy az a Bach báró féle felosztással. A különbség főleg abban áll, hogy most a partium nem tartozván Erdélyhez tíz kerület helyett csak kilenc van tervezve. Továbbá a meglehetősen szerteszét fekvő szász vidékek, sőt egyes elkülönült szász helységek is be vannak illesztve a szebeni ispánságba. Ebbe a lehetőségig meg vannak kevesítve a román helységek s következésszerűen a székhelyföldtől külön fekvő Aranyos-szék is a székhely föltisztaság alatt van hagyva.

Ezek szerint ez új felosztás administationális szempontból kevésbé lenne czélszerű, mert bár az eldarabolt Felső-Fehérmegyét beosztja a szomszéd törvényhatóságokba, de a szász helységeket kiragadja a törvényhatóságok közepéből, sőt a román helységeknél a szász ispánságtól való elkülönítésénél sem lát-szik kellő tekintettel lenni, a törvényhatóságok czélszerű kikerekítésére.

E felosztás nem mondja ugyan ki az országnak nemzetiségek szerinti felosztását, de tetteleg teremt egy Szászországot, a székhelyföld nevezetét is meghagyja, s a volt vármegyékbe szabad tért nyit a román s magyar nemzetek közti surlodásoknak. A helyett, hogy az anyiszor s oly sok alakban elfogadott jogegyenlőség elvét alkalmazva az ország minden részére, ez által szükségletlené tegye az új felosztásnál a nemzetiségekre való tekintetet, s csak az administatio érdekébe történjen a törvényhatóságok kikerekítése; mi aztán sokkal kevésbé gyökeres változtatásokkal megtörténhetett volna.

Az első bíróságok szervezését magában foglaló törvényjavaslat kimondja azon helyes elvet, hogy az igazságszolgáltatásnak már itt el kell választatni a közigazgatástól, kimond-

ja azt is, hogy egyes és társas bíróságok fognak felállítani, de azt is elhatározza, hogy az egyes bírakat az illető társas bíróság nevezi ki; tehát már itt kezdődik a burocraticus láncszem, mely többé meg nem szakad sehoh. A helyet, hogy a nép válasza bíróját, mely rendszerint jobban ismeri a körébe lakó egyéneket, mint a zöld asztal mellett ülő elvont életet folytató burocrata.

A 4. §. azt mondja, hogy a társas bíróságok kerületei, több egyes bírósági kerületeket fognak magokban foglalni, de hogy melyik törvényhatóságba hány társas vagy egyes bíróságok fognak állítani, vagy nem fognak-e több törvényhatóságok egy bírósági kerületet alkotni, arról semmit sem szól. Mindezeket a végrehajtó hatalom intézendi rendeletek után.

Általába véve egészen új néme a törvényhozói joggyakorlatnak, a midőn a törvényhozó hivatkozik a végrehajtó hatalom jövődöbe kiadandó rendeleteire, s azokat előre törvény erejére emeli.

A fennebbiek szerint a bíróságok és bírák igaz, hogy függetlenek lesznek a néptől s az országtól, de annál közvetlenebb függésbe lesznek a központosítás érdekében a központi kormánytól.

Azok, a kik a szebeni tartományi gyűlésen, a legfelsőbb törvényszék feletti viták alkalmával kimondták, hogy a bíró csak Bécsben lehet független, igen természetesen örlönek e rendszabálynak, mert elveikkel ugy se volna megegyeztetethető, hogy a nép válasza bíráit, vagy hogy az igazságszolgáltatás felett az ország örködjön, de azok méltó aggodalommal telnek el, a kik e lépésbe a merev központosítás egy újabb diadalát sejtítik, s hazánknak még a 20-dik octoberi diplomában is elismert alkotmányos jogai mellőzését látják.

Az első bíróságoktól a felebbezés, kivévén, a szebeni ispánságot, ideiglenesen a M. Váráshelyt székelő királyi táblához fog történni. Im ismét találkozzunk a Szászországoeszkával, s miután a szász universitás autonomius állását oda szokta magyarázni, miszerint minden közjogi kérdéseket elintézhet, melyeket a birodalmi alkotmány nem tartott fenn a birodalmi tanácsnak, csak a van még bátra, hogy a legfelsőbb törvényszéket sikerüljön beolvasztani, a bécsi semmisítő törvényszékbe, s kész az önálló szász eldorádó. Ám legyen, de a kis országoscska, hordozza is magára az önállósággal járó terheket, ne fizettesse hivatalnokait, bíráit a közpénztárból, ne elegendjék a tartományi gyűléseken más dolgába, s elégedjék meg universitásával, s azzal, hogy egy pár tag képviseli a birodalmi tanácsban.

A politikai közigazgatást szervező törvényjavaslat szinte burocraticus alapokon nyugszik. Itt is csak a hivatalok nevei állítanak meg, azoknak száma meghatározása, megválasztása a kormány kezében marad s a népek igen csekély, csak közvetett befolyás van fenntartva, a midőn a főbb hivatalokat mind a kormányzékhez, mind a vármegyékhez a kormány nevezi ki, az alsóbbakat pedig egy a kormány és az országgyűlés osztályai által összealkotott bizottmány, melynek elnökét és négy tagját a kormány, és nyolcz tagját a tartományi gyűlés nyolcz osztálya választja. Ez lenne a kárpótlás a helyett, hogy régibb törvényeink szerint a kormányzék főbb hivatalokat az országgyűlés választotta, a törvényhatósági hivatalokat pedig részint felsőbb megerősítés mellett, részint a nélkül az akkor jogosult nép a törvényhatósági gyűléseken. E jogát a törvényhatóságoknak a jelenlegi kormány is elismerte, a midőn az általa szervezett törvényhatósági bizottmányok jogkörében meghagyta.

Tágas tért nyit a törvényjavaslat a végrehajtó hatalomnak. Az ezen cursus után megválasztott hivatalnokokat teheti a hová tetszik, az udvarhelyszéki egyént Hunyadmegyébe stb. A meglevő hivatalnokok azon részétől, a kik nem tetszenek rövid uton megmenekedhetik az újra szervezés alkalmával, lehet bővön jutalmazni, büntetni.

A 16. §. mely a kormányzék főbb hivatalnok betöltéséről szól, azt mondja, hogy tekintet lesz arra, miszerint minden bevett valóság hűsorsosaiból egy legyen alkalmazva, a főkörmányszéknél. E § bizonyos habozásra mutat: azt se mondja ki, hogy a vallásoknak a hivatalokra való illetősége csak abban áll, miszerint bármily hivatal elnyerésére a jogegyenlőségűl fogva egyaránt jogosítva van, de azonban a vallások számszerinti illetősége elvét se fogadja el.

A tisztviselők felelősségéről szó sincs az egész törvényjavaslatban, mert a mi van, inkább csak burocraticus fejelemnek mondható, a valóságos felelősség eszméje, éppen oly gondosan ki van kerítve mint a birodalmi alkotmányban a miniszterek felelőssége. Mi értelme van tehát az oct. 20-ki diploma azon pontjának, melyben az uralkodó Felső bizottsija népet, hogy ezután népei közreműködésével akar kormányozni, mert hiszen a nép alkotmányos befolyását csak két uton gyakorolhatja, vagy a kormány felelőssége után, vagy ha maga választja tisztviselőit s intézheti helyhatóságilag ügyeit, s ellenőrizheti ez uton a kormány eljárásait.

Utoljára is a Bach báró rendszere s az említett törvényjavaslatban foglalt elvek közt csak az a különbség, hogy a tisztviselők elnevezései, a régi alkotmányos időből vannak véve, de az eljárás csak olyan lesz, mint a vorstherek s beczirkerek idejében.

Micsoda szempontokból fogja mindezeket tárgyalni a szebeni tartományi gyűlés mi nem tudjuk; de átlátjuk, hogy igen vizás helyzetbe jöttek azok, a kik a 26-ki febr. patenst föltétlen elfogadva, most talán szeretnének alkotmányos nemlétségesen burocraticus elveiktől menekülni, mert hiszen e törvényjavaslatok éppen a 26. febr. foglalt központosító rendszer közvetlen s következetes kifolyásai.

Mi meg vagyunk győződve, hogy itt a főkérdés az volna: El fogadja-e a szebeni tartományi gyűlés a burocraticus rendszert kiindulási pontul vagy nem? E kérdés körül folya a csata minden parlamentben s ennek eldöntésével el lenne dölve a törvényjavaslatok sorsa is. Azonban a multakból okulva azt mernők javasolni, hogy az ingerültségig menő heves csaták lesznek ugyan egyes paragrafusok felett, de nem annyira az alkotmányos eszmék érvényesítése mellett, mint másodrangú kérdések felett, mint p. o. hivatalokban való részesedés mértéke stb. Ez uton aztán egyes §-ok némi változáson fognak átmenni, de a rendszer diadala teljes marad.

Nevezetes még a politikai közigazgatást szervező törvényjavaslat 27. §-a, mely való-sággal nem is ide tartozik, de egy oldalcsapással minden eddig kiadott rendeleteket törvény erejére emel, még soha el nem törölt törvényeink utolsó betűjét is megsemmisíti, s a rendeletek általi kormányzásnak a lehető legtágabb tért nyit, oly kötelező erőt tulajdonítván azoknak, mint a törvényeknek.

Szóval mi azt hisszük, hogy sikertülni fog a szebeni tartományi gyűlés által mind a közigazgatást, mind az igazságszolgáltatást, észrevehetlenül, de biztosan, a Bach báró által járt kerékvágásba zökkeníteni.

Akkor a burocratia hatalma helyre lesz állítva, a központosítás teljesen keresztül-vive s a germanisátóra az ut megegyengetve.

Szebeni dolgok.

Szeben, július 18.

A mai ülésben megkezdődött fő vita az országgyűlés összehívása, összealkotása és hatáskörét illető 3-dik kir. javaslat feletti különösen Schmidt Konrad indítvány körül forgott, miszerint az előterjesztett bizottmányi tudósítás az 5-ik kir. javaslat (ország felosztás) tárgyalására kiküldött bizottmányhoz lenne áttenendő, hogy a többségi és kisebbségi vélemény felhasználásával egy az ellenkező szempontokat közvetítő törvényjavaslatot készítsen s ezt az új országfelosztás elvével hozza összhangzásba. Ezen bizottmánynak továbbá meghagyandó lenne, hogy vegye vizsgálat alá az 1791. XI. t. cz. 2. fejezete nyomán ezen kérdést: vajlon s minő feltételek alatt jogosítható az országgyűlés kisebbsége arra, hogy a többségtől eltérő nézetét indokolt külön vélemény alakjában a felirathoz csatolhassa s ö Felsőge legm. tudomására juttathassa, mire nézve a bizottmány indítványai a ház elibe lennének terjesztendők. Indítványtevő ezen előterjesztvény elnapolását czélzó javaslatát bővebben indokolá. Visszapillantva az erdélyi rendek által 1791-ben alkotott országgyűlési rendre, mely a József kora, egy a mult 12 évhez hasonló kor után, jött létre, kijelenté szónok, hogy ő se a többségi szavazattal nem ért egyet, mivel az előbbi erdélyi alkotmányban különösen rendi jellemet mindkettő felosztatja. Mindkét vélemény az érdekképviselő elvén alapul, csak különböző módon. A legfőbb különbségek abban állanak, hogy a kisebbségi szavazat a regalistáknak az erdélyi alkotmányban mélyen gyökerező intézményét egészen kizárja, továbbá az előbbi törvénnyel összhangzólag tervezetbe az ügyrendtartás meghatározását is bevontja. Mindkét munkálalatban hiányos a választókerületek beosztása, mivel a mostani országos felosztáson alapul. De a tartományi gyűlés mult october havi egyik feliratában kimondotta, hogy a 3-dik kir. javaslat megoldása kapcsolatban áll az ötödikkal, melynek tárgya az ország felosztása. Most ez utóbbi is leérkezett, s a miut hallik az evel foglalkozó bizottmány már annyira haladt tárgyalásaival, hogy ennek megoldása közelebből várható. Addig pedig az előterjesztvény feletti részletes vita haszon-talan, mivel a mostani választókerületek nem lesznek megtarthatók s így csak tökéletlen alkottattatik. A tanácskozás czélátalanul ingerelné fel a szenvedélyeket, s azokat, a kik, mint ő is, se az egyik, se a másik munkálatot nem helyeslik, ferde helyzetbe hozná. Továbbá nem látja a munkálalatban méltányolva az 1791-diki törvényezik az azon határozatát, miszerint egyeseknek is joga volt különvéleményt adni, melyet a felirattal fel kellett terjeszteni az országgyűlésnek elibe. A kisebbségnek e jog annyival inkább megadandó lenne, hogy ne vetessék a többség kényének szolgailag alá. A szász nemzet 1791 óta többnyire e helyzetben volt, s épp ezért a régebbi országgyűlési rendtartás eziránti határozatára mindig nagy súlyt fektetett. A mai viszonyok nem maradnak örökre így, ő reméli, ő óhajta, hogy valaha az üres padok is megteljenek s akkor nem lehet tudni, vajlon egy ily határozatnak jó vége lesz-e. Mindezen okoknál fogva ajánlja indítványát a ház figyelmébe.

Korona egy hosszabb beszédben kimeli az előterjesztvény fontosságát, s midőn a házat egyetértésre és kibékülésre inti, véleményezi, hogy habozás nélkül bele kellend becsátkozni az érdemleges tárgyalásba.

Binder kijelenti, hogy a rendi alkotmány rendszerének híve. A kisebbségi szavazat ellenében annyiban nyilatkozik, hogy a nagy földbirtok különös képviselőteréről semmit se akar tudni; ugy hiszi, hogy az, a mennyire megérdemli, különben is tekintetbe lesz véve a korona által. Valameddig — ugymond — a nagybirtok minket megtagad, valameddig nem akar itt köztünk megjelenni, mindaddig nem is szükség hogy itt köztünk képviselve legyen. Ellenben kíváncsian látszik előtte, hogy bővebben képviseltesse a polgári rend, „mely az ipart

képviseli, s tulajdonképp, az újabb erkölcsiség és cultura emeltje. Ő is pártolja a regalisták intézményének megtartását. Ez alapelveken bele lehetne bocsátkozni a részletes vitába, de a szász ispán indítványát az általa felfejtett okoknál fogva fontosnak tartja.

Fogarasi azt mondja, az 1847 előtti országgyűléseknek nem lehet azt a szemrehányást tenni, hogy nem tartották a haladás szellemével, s ha 1848-ban nem tettek volna egy halálos ugrást, ma tán tovább állanánk. Erdély a törvényhozás utján a haladást már az 1791-ki törvénnyel tanusította. A mostani törvényjavaslatnál két elv áll egymással: a nép- és az érdekképviselet elve. Erdélynek már régebbi országgyűlései se voltak egészen rendiek, mintán a városok és taxalis helyek is követelték küldhetek, s így innen is minden érdeket képviselve volt. Erdély egy kiválóan monarchikus ország, ha tehát érdekképviseletről van szó, akkor gondoskodni kell arról is, hogy a magyar szent korona érdekei is kellő módon megóvassanak; a democraticus elvek berontásától épp úgy őrizkedni kell, mint az önkényű hatalom túlkapásaitól. Schmidt indítványára megjegyzé, hogy annak indokait nem találja eléggé fontosnak arra, hogy e miatt az oly fontos előterjesztvény tárgyalása félbeszakíttassék. Sőt óhajtja, hogy az ország a mostani ideiglenességi viszonyok közül mielőbb a törvényes rend állapotába vezessék.

Puscarin és Vlasiu a Schmidt indítványa ellen beszél. Első tüztesen bírálja a kisebbség szavazatát, s különösen kiemeli, hogy Erdély értelmisége nem csupán a kolozsvári és szebeni két jogegyetemben keresendő.

B. Friedenfels abban a nézetben van, hogy a vélemények egymástól nem nagyon eltérők. A kisebbségi szavazattal ő sincs általában megelégedve, de becses anyagnak tekint a részletes vitánál. Mintán Puscarin és Fogarasi több tételét megcáfolja végül is Schmidt indítványát támogatja.

Jakab Bogdán kir. főkörmányszéki tanácsos és a kormány képviselője, ellene nyilatkozik. Ha ez indítvány elfogadtatnék, az elnapolást igen messzenyúlónak tartja. A mostani országgyűlési szerkezetet maga is csak egy szükségből kiegészítő dolgozatnak tekinti, s e gyűlésnek a legelső ajánlkozó alkalmat meg kellene ragadnia, hogy egy végleges törvényt alkossan. A választókörletek az előterjesztvénynek csak igen alárendelt tárgyat képeznek, s az ország új felosztásának végleges megállapítása után könnyen módosítható lennének. A mi pedig az előterjesztvényben hiányzik jobbitványok által könnyen kiegészíthető. Határozottan tanácsolja tehát, hogy ne napolják el a kérdést.

Még említést kell tennünk Mánnak a vita kezdetén tartott beszédéről, melyben ő a többségi nézet mellett nyilatkozott, ezt azzal indokolván, hogy az nemcsak minden jogos igényt kielégít, de a kisebbségi szavazat feltett azért is előnyben részesítendő, mivel az lehetőleg ragaszkodik Erdély előbbi alkotmányának alapelveihez, míg a kisebbségi tabularasat csinál, s szépen egyengeti az utat, hogy Erdély a szűkebb reichsrathba beletartozzon. Ő és nemzete fia nem akarják, hogy Erdély országgyűlésének tekintélye a Lajthán-tuli provincial-landtagok jelentéktelenségéig lesüllyedjen. Szólok magam is a regalisták intézménye mellett nyilatkozott, mivel azok esélye száma miatt a kormány befolyása az országgyűlésen nem lehet túlnyomó.

A jövő ülésben még a két előadó fog beszélni, mire Schmidt indítványa szavazás alá fog bocsátatni, de bajosan megy keresztül, mert a románok (tehát a többség) mindnyájan az elnapolás ellen vannak.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Előpatak. július 13.

Midőn t. olvasót az előpataki fürdő-idejéről értesitem, kissé kellemetlen kötelességet vállaltok; mert hiszen kedves dolog-e, kedvetlenség, unalom, s hogy ne mondjam? búbanatrol tudósítani onnan, hol máskor a zajos öröm és világhírű dinom-dánom újongott?

Legelső újság az irhatom, hogy Előpatakán még mindig tavasz van, azaz: tavaszi melegebb ruháinkat még mindig szorosan magunkhoz kell szorítanunk, ha azt akarjuk, hogy a szikrázó, friss, hideg gyógyviznél még hidegebb lég miatt erősen meg ne fázzunk vagy hűljünk.

Vendégeink igen kevesen vannak. Az oláhok nagyobbára elmaradtak; mondják, hogy a tetemesen megrongált utak miatt. A jelenben beírt állandóbb vendégek száma alig haladja meg a 160-t.

Tehát a társalgási élet háborítatlan szunyadoz, mondhatom: csendesesen alszik.

Az első fürdői táncvigalom múlt vasárnap este tartott meg, hol mintegy hatvan egyen unatozott hajnal feléig.

Salamon derék zenekara ugyan kitesz ma-

gaért, s iparkodik, hogy komolyoska hangulatunkból felvidítsen. Valóban ez egy, mi még valamennyire felderít.

Azonban nincs oly rossz, hogy ne lenne valami jó is benne. A fentiekből kimagyarázható, hogy kevesen lévén, a vendégek szokottal olcsóbban jutottak és jutnak szállás, kosztához és egyéb szükségességekhez. A havonként 20—25 aranyos szobákat most 20—25 forintot is meg lehet kapni. A vendéglősök közül, ki kell emelnem Baskovszki urat, ki-nél jutányos áron meglehetősen ebéd, de mi több: elég pontos szolgálat található.

Igy állunk mostanában; hanem a népdal szerint reméljük:

Hejh, ne búsulj, légy vig,
Nem lesz ez mindég így!

Gergely L.

XXI. Közlemény *).

Az erdélyi muzeum egyet pénztárába ezen folyó 1864-dik évi május 8-ától ugyan ezea folyó évi júl. 15-ig befizetett összegekről: u. m.

A) Urbéri papirban: befizette alapítványát mlgo Kendeffy Farkasné 100 forint, ezen 1864-dik évi július 1-sőjén lejárat első szelvényével; megjegyezvén, hogy a lefolyt 1860, 61, 62, 63-dik évről járó szelvények helyett készpénzt adott 20 frtot.

B) Alapítványról szóló magánkötevényt adott: ifj. báró Kemény Domokos 100 frtól, Buda Imre 600 frtól és Buda József 100 frtól, mindenik teljes névérték szerinti urbéri papirokban.

C) Részvényt fizettek:

a) Az 1860-dik évre: Szathmári János, Klebatt Sándor évenkénti 5 frttal.

b) Az 1860, 61, 62-re: Koszoly Lajos évenkénti 5 frttal.

c) Az 1860, 61, 62, 63, 64-re: Szász Gerő, Inczédi Sámuel.

d) Az 1861-re: Gyárfás József, Izekne János, Lázár Antal, Ugron Lajos évi 5 frttal; Elekes György pedig évi 10 frttal.

e) Az 1861, 62-re: Apáthy Károly, Deák István, Lázár Benedek, Topler József, Gyárfás Ferenc, Demjén Zsigmond, Molnár Zsig.

f) Az 1861, 62, 63: Nagy Ignác, Zador Sándor, Szereday Ignác, Isádi Fekete Ferenc, Fekete Károly.

g) Az 1861, 62, 63, 64-re: Kispál Albert, Ráduly Ferenc, Herczeg Károly, Bartalis Miklós, Inczédy László, Bartha Sándor évenkénti 5 frttal; a sz. udvarhelyi nemes kalapos-czéh évenkénti 3 frttal, a sz. udvarhelyi kordoványos- és fazakas nemes czéh, mindenik 2-2 frttal évenként.

h) Az 1862-dik évre: László Ignác, Vita Sándor, Cséri Elek, Fikler Ferenc, id. Balázs József, Szöllősi Samu, vadadi Felp Lajos Papp Sándor.

i) Az 1862, 63-ra Steibel Antal, Wittich József, Vályi Károly, Szenkovics Miklós, Reich Károly, Pátrubán Miklós, Lokody János, Lázár János, Jakab János, Ferenczi István, Fekete József, Czecz Miklós, Ajtai Lajos, Dr. Antal László, Székely-Kocsárd közsege, Tankó József, Deák Ferenc, Arányi Béla, Ersey Miklós, Ruzicska Albert, Henczenberger Ferenc évenkénti 5-5 frttal; Dr. Szabó István és Ugron János évenkénti 10 frttal.

k) Az 1862, 63, 64-re: Dávid Elek, Boér Bálint, Ribiczei Ferenc, Ugron Ádám és a tasnádi kaszinó évenkénti 5-5 frttal; a sz. udvarhelyi szijgyártó-asztalos-, szőcs- és lakatos-czehék, mindenik évenkénti 2-2 frttal.

l) Az 1863-dik évre: Haray Viktor, György István, Gombos Sámuel, Szöllősy István, Fodor Mihály, Koronka Károly, Bööni Pál, Benicz Samu, id. Szarvady Károly, Gerendy István, Boez Sámuel, Lengyel István, tanár Molnár József, Varga János, Kapronczay Dániel, Gyarmathy János, Peille Ottó, Tokai Pál, Ungvári György, Voith Gergely, Rákosi József, Bruszt Lajos, Hayth Ferenc, Baranyai Pál, Ferenczi Ignác, Bornemisza József, Dergán József, Fekete Ferenc 5-5 frttal; Csapó Sándor pedig évi 10 frttal.

m) Az 1863, 64-re: Lendvay László, Sárpaty Zsigmond, Veress Antal, Sopkéz Heinrich, Szabó József, Török Péter, Dobokai Cséhy Sándor, Cseh Lajos, Juhó Ferenc, Lészay János, Dr. Lészay László, Csizsár Károly, Kozma Alajos, Luka Sándor, Holiczka István.

n) Az 1864-dik évre: Dr. Bereczky Károly, Eltő Péter, Vincze Ferenc, Zakkay János, Rác Vazul, Alután Constantin, Cipáry Timotheus, Papfalvi Constantin, Macskási János, Balogh János, Elekes Károly, Hegyessy István, Séethal Ferenc, sz. udvarhelyi csizmadia-czeh, Pataky Pál, Kovács Sándor, Fornscek Gusztáv, Boér Antal, Kirinyi Lajos, Végh Mihály, Ladányi Sándor, Gyergyai Fe-

rencz, Tompos József, Zatureszky Mária, Gáman Zsigmond, Lészay Lőrincz, Mayer János, Hunyady Ferencz, Dr. Gajzágó László, gróf Toldy Lőrincz, Kónya András, Gyarmathy Samu, Vajna Antal, Herepei Károly, Zeyk Domokos, Mátéfi Ferencz, Mentovich Ferencz, Simon Gergely, Csiki István, Keresztes Jakab, Fikler Albert, Miller József, Száva Antal, Száva Zakariás évenkénti 5 frttal; id. Baranyai Pál évi 5 frt 25 krral; Pap János, Mihelyes Zsigmond, Fogarassy Antal, kanonok Ferencz József, k-fejérvári casino, a sz. udvarhelyi talpérlel nemes czéh évi 10 frttal; a nagy-enyedi casino évi 20 frttal és Székely-Udvarhely városa évi 50 frttal.

o) Tíz évi részvényének egészbeni letörlesztéséül — az eddig befizetett 10 frtboz — fizetett Garda Márton tanár 30 frtot, Kovács Domokos pedig az eddig fizetett 20 frtboz most 20 frtot.

p) Egyszer mindenkorra ígért 5 forintját befizette folyfalvi Csiki Sámuel.

q) 1861, 62, 63, 64-re Klebiat Sándor 20 frtot.

r) 1862-re Balogh Károly, Daniel János 5-5 forintot.

s) 1864-re Kerekes János, Dobokai Károly, Keresztes Márton, Andrási Péter

D) Magán kötevénybeni alapítványi tőke után kamatot fizettek:

1) Gróf Eszterházy Geiza 100 frt tőke után 1860—64-re öt évre 25 frt.

2) Horváth János 100 forint tőke után 1861—62-re két évre 10 frt.

3) Pekri István 100 frt tőke után 1862-re egy évre 5 frt.

4) Thuri Gergely 100 forint tőke után 1862—63-ra két évre 10 frtot.

5) Thorma Zofia 500 frt tőke után 1863-ra egy évre 25 frtot.

6) Gróf Toldy Amalia, Tompa Imre 100 forint tőke után 1863-dik évre 5-5 frtot.

7) Szabó Károlyné, Pál Imre, Székely Gergely, Ugron Tamás, mindenik 100-100 forint tőke után 1863—64-re 5 frttal évenként.

8) Maros-Vásárhely városa 1000 frt tőke után 1863 aug. 1-sőtől 1864 aug. 1-éig egy évi kamatban 50 frttal.

9) Hodor Károly 500 frt tőke után 1864-re 25 frttal.

10) Dr. Hincz György és Mihályi Károly 100-100 frt tőke után ezen 1864-dik évi kamatban, mindenik 5-5 frttal.

Közelebbi közleményemben egész tisztelettel felkértem volt az illető t. gyűjtő urakat, valamint a kamat- és részvényhátralékokokat: hogy az igazgató választmány által kitűzött határidőt figyelembe venni méltóztatnának! A határidő eljött és régen el is múlt, azonban a várt eredmény sokakra nézve kimaradt!! A hátralékosok figyelmét tehát újra felkérem, nehogy a késedelem kedvetlenséget vonjon maga után.

Kolozsvárt, július 15-én 1864.

Bányai Vitális,
muzeum egyetli pénztárnok.

Az Erdélybe jött magyarországi szűkölködők számára *).

— Ns Naszódvidéke tisztségétől, aján-dék-tervények elárolásából, 15 frt 69 kr.

— Ns Tordamegye tisztségétől, Alsó-Járában eladott 19 véka ajándék-törökbuza ára gyanánt 15 frt 20 kr; korábbi pénzajánlatok begyűjtéséből 3 frt, és sárpataki birtok mlgs gr. Teleki Károly ur részéről 15 frt, mint harmincz véka rozs-ajándékának váltsága; együtt 33 frt 20 kr.

— Ns Udvarhelyszék tisztségétől, Kis-Baczon, Olasztelek és Bibarcfalva köz-segek összes könyöradománya gyanánt 2 frt 15 kr.

— Fogaras város tanácsától, a képviselő testületől, a majorsági pénztárból megszavazott 50 frt.

— Ezen lapok t. cz. szerkesztőségétől, ns Kolozsmegyébe keblezett Kájász helység-beli birtokos mlgs Kómis Druziánna k. a. gyűjtőtelek gyanánt 132 frt 40 kr.

— Ns Hunyadmegye inségügyi főok-bizottmányától, ajándék-tervények elárolásából és pénzbeli adakozásokból 1800 frt.

— Ns Háromszék főkirálybírói helyet-tésztől, hasonlólag termények elárolásából és pénzadományokból 601 frt 86 kr. S Végül:

— Szent-Ábrahám közsegtől, ns Ud-varhelyszékéről — ezen lapok t. cz. szerkesztőségéhez intézett szives sorok kíséretében — 30 frt küldetett be az inségügyi központi pénztárba.

Mely — felebarátai érzelemből nyújtott — becses segélypénzekért, azon sulyosan látoga-

*) A mint tudva van, a kellő lépések megtételtek, hogy mindazon pénzkészlet, mely az inségügyi központi pénztárban jelenleg van, mind az, a mi abba talán még befolyhatna, a közelebbi elemi csapásoktól sujtott erdélyi károsultak segélyezésére fordíthatassék.

tott hazánkiai nevében, kik amazokból részese-sülendők, őszinte köszönetet mond

Kolozsvárt, július 18-án 1864.

Az inségügyi közp. korm. bizottság.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Vasárnapi Ujság” utóbbi száma idős gróf Bethlen János arczképét és élettrajzát hozza. E szép szellemű, tevékeny hazánkia született 1811-ben Kolozsvárt; elei-től fogva köztanodákban növekedett Nagy-Enyeden, honnan tíz évi tanulása után Maros-Vásárhelyre ment a királyi táblára, s 1833-ban a jogi vizsgát letette. Az ifjú ez idő alatt már több törvényhatóságban megjelent a „vándor patrioták”-kal, mint hallgató, a kaszinó számára, mely akkor a mozgalmak köz- és kiindulási pontja volt, írásbeli tudósításokat szerkesztvén, melyek a nyilvánosság, a napi sajtó elnyomatásából eredt hiány pótlására céloztak. Legelső nyilvános fellépése 1834-re esik. Udvarhelyszéken azt indítványozta, hogy ha az országgyűlés az adó elintézése és a főhivataloknak törvényszerinti választás általi betöltése nélkül oszlattatnék el, a más uton kivetendő adót s alakítandó kormányt törvé-nyesnek ne ismerje el a szék. Ez indítványért aztán, az 1834-ki országgyűlés feloszlása után, midőn az ország kivételes állapotba lön helyezve, több elvrokonával együtt fiscalis perbe idéztetett. Legelőbb 1841-ben volt követ Udvar-helyszékéről, mikor már az említett fiscalis per amnestia következtében megszűnt. Azután foly-vást minden erdélyi országgyűlésen, ugy az unio után a 48-ki pestin, s a következőn Udvarhelyszéket képviselte. 1848-ban Pesten a ministerialis pártához tartozott. Ez év sep-temberében Erdélybe küldetett b. Vay mellé kormánybiztosi segédül, s később az agyaf-alvi gyűlésen a székségység egyik vezetője lett. Majd újra Magyarországra sietett képvise-lői állását elfoglalni, s mint ilyen a mérsékelt pártához csatlakozott. A világiosi fegyver-leletel után családját Pestre telepítette, maga három hóig bújdogolt, mikor többekkel együtt bejelentvén magát, 120 társával kegyelmet kapott. Az octoberi diploma kiadása után tá-madt politikai mozgalmakban a vezetők közt találjuk, ki szóval és tollal egyaránt a hazai alkotmány és törvényesség szempontja mellett hatott. 1863-ban az ismételt követválasztások-nál Udvarhelyszék mindig reá szavazott. Van hat derék fia. A mult ősszel sajnos baleset érte a köztisztvisletben álló férfit. Lova elra-gadván, szerencsétlen esés következtében egyik lába eltört, s még most is szil, de remélhetőleg nem sokára teljesen felgyógyul, tekintve különben kedvező egészségi állapotát.

(Necrolog). Szárhegyi gróf Lázár Mik-lós és gróf Lázár Albert a magok s minden közel- és távollevő rokonaik nevében szomo-rodott szívvel jelentik nagybátyjuk, cs. kir. állami és val. bel. titkos tanácsos, nyugalma-zott erdélyi főkörmányszéki tanácsos és tar-tományi cancellár, szent István rendjel kis kereszties vitéze Szárhegyi gróf Lázár Lászlónak élete 85-dik évében a baldokló szentségeinek példás felvétele után f. hó 19-kén éji 1 órakor agkor következtében történt gyságteljes kimutat. A boldogult hilt tetemei f. hó 21-én d. u. 5 órakor fognak bel torda-utezai 124 ik számú lakásától a köztemetőbe kikisérteit, lelkeért pedig az engesztelő sz-t mise-áldozat f. hó 22-én d. e. 10 órakor az akadémiai templomban az Urnak bemutat-tatni, mely két végteszteletről az elhunyt min-den rokonai s tisztelői szomoruan meghivat-nak. Ifjui vidorlelkű öreg! ki méhszorgalom-mal, párosulva a hafni szeretet szent bevélté-tével, 50 évet töltött a fejedelem és haza hű szolgálatában, míg érdem koszoruzta fejedet az agkor ezüst hajszálai nem boríták, — megért már gyümölcse munkás életednek, melyben a vallás tde szárnyai alatt kereszté-nyi buzgóssággal s őismerettel szeretett lenni örömben és búban. Eljőve a perecz, melyben életed végén e vallás szárnyain emelkedék fel szelid, jó lelked az örök békehoub. A béke nem töje örkődjek sírod felett!

Kolozsvárt, július 19. 1864.

— Maros-Lekenczéről írják nekünk, hogy a jégvihar, mely Kolozsvár felett f. hó 13-án este felé dühöngött, ugyan az nap ott is pusztított, a junius 17-diki jég- és árvíz-rontások-tól megmaradt törökbuza pocskéká van téve, s mivel a junius 17-diki eset óta majd minden harmad nap jeges viharok valának, a nép azt rebesgeti, hogy ezt bizony a „solomo-narok” a garabonciás diákok hozták, kik a vidékeken járva, nem részesültek szives fogadtatásban, és hát ezért és éppen ök ver-tették el jéggel a határt bosznialásból.

— M-Igenből írják nekünk, hogy erdélyi kath. püspök Haynald Lajos ur ö nmaga értesítvén azon csapásról, mely e köz-seget a május 3-dikán történt tűzvész által érte, azonnal 200 frtot s mintegy 120 frt ér-tékű épületfart rendelt a károsultak közt kár-aránylag kiosztatni. Hasonló nemes irányban

*) Az utóbbi közlemények láthatók: a „Kolozsvári Közöny”-nek 1864-dik évi 5. 35. és 56. számaiban, nemkülönbén a „Korunk” ugyanelek 1864-dik évi 10. 32. és 62. számaiban

működő emberbarát gyanánt említették e tudósításban M. Zs. k. f. helyi gyógyszerész, ki a baleset első napjaiban ismerősei körében gyűjtött 70 forintot segélyként küldött. Az Ompoly menti szomszédos öt falu se mulasztá el az adózatát megadni, mintegy 28 veka gabonát küldvén, viszonzásul azon testvéries áldozatkészségnek, melyet hasonló szomorú esetek alkalmával M. Igen is tanúsított.

— A mi nagy jóakarónk, az „Oesterr. Ztg.“ azon oknál fogva, hogy mivel — ugymond — a vagyonosb magyarok pénzbeli terrorizmust gyakorolnak a más nemzetiségbeli vagyonosabb osztályra, tehát nagy-osztrák szempontból, célszerű volna pénzkölcsönözni intézeteket állítani különösen tót és ruthén, de magyar parasztok segélyezésére is.

— Liszt Ferenc a magyar zenesegezőző egyet bizottságához meleg hangon írt levelet intézett, melyben hosszasan nyilatkozik az egyet alapszabályairól s végül kinyilatkoztatja, hogy 100 forinttal a magyarországi zenesegezőző egyet alapítói közé lép.

— A horvát udv. korlátnokság, mint a „Pol. Corr.“ írja, elhatározta, hogy biztosítást küld Horvátország valamennyi megyéjébe, mely intézkedés kapcsolatos van a horvát országgyűlés összehívásával. Hogy a biztosok már a választások vezetésére vagy csak előkészítésére lesznek-e hivatva: még nyílt kérdés.

— A szerb congressuson, mint a bécsi „Presse“ írja, Sterka-Sulcz érsek Erdélyből és Hakman plébisk Czernoviczből szintén meg fognak jelenni, és ezen a centralista lap örül, mert — ugymond — mind a két főpap az „összállami eszme hive“, s így sokat lendíthet a congressuson.

— Bécsben a reformátusok templomában a napokban tartotta egy brazilai gazdag tiltóvényes Ormay ezredesné asszonynyal esküvőjét.

— A pesti állatkert ügyében folyó bizottsági tanácskozásokban jelenleg, a bizottság meghívása folytán, a bécsi állatkert igazgatója, Jaeger tudor is részt vesz, ki is mind a pesti állatkert helyiségét, mind a bizottság intézkedéseit tökéletesen helyesli. Ugyan ő az állatkerti bevételekre nézve, azon adattal szolgált a bizottságnak, hogy Bécsben az utóbbi napokban az állatkert legnagyobb napi jövedelme 2400 forintot tett. Igaz, hogy e jövedelem a napi jövedelemnek maximuma; de ha ezt tizedrészére szállítjuk le, a minél lejjebb már a minimumot is alig tehetnők, mégis 240 frt jön ki: a mi világosan bizonyítja eféle vállalatok jövedelmességét.

— (Szép tett.) Weisz A. B. pesti nagykereskedő, neje halálának első évfordulójára alkalmával, husz vagyontalan bajadont íratott be a kiházasító-egyletnél, kötelezván magát helyettők az évi járandóság folytonos fizetésére.

— A pesti állatkert számára — írja a „P. N.“ — Várad Gábor ur Mármarosból egy fiatal medvét, Bartha Kálmán ur Keeskmétől egy sást, gr. Lázár K. két vadmacskát s egy sást küldöttek. A lassanként gyűllő állatok a városliget azon részében fognak elhelyeztetni, mely az állatkert számára kitűzve van, egy külön elkerített helyen.

— Bulyovszky, Lila, ki közelebb igen érdekes utazást tett Dániában, Norvégiában és Svédországban, uti élményeit egy önálló kötetben fogja kiadni, melyből a „Nefeletts“ című divatlap most egyes leveleket közöl. — Bécsi hírek szerint első fellépése Münchenben „Lecouivre Adrienne“-ben f. hó 12-kére volt kitűzve.

— Bécsbe ezukornád- és gyapotmag érkezett Chinából, s kísérletet fognak vele tenni a Bánságban és Dalmátiában, hol az éghajlat reá kedvező, s valószínű, hogy jobban fog sikerülni, mint az Ó-Budán megkísérlett gyapot-termelés.

— (Mennyi dolga van a botnak Mecklenburgban.) A Mecklenburgban még maig is divó vándorkönyvi szabályok szerint, a kolodulás, és a mennyiben azonnal elégséges igazolást felhozni nem képesek, a kiszabott utról való letérés is tilva van, s e rendszabály ellen vétő belföldiek első két ízben 24—28 órai börtönnel, harmadikban pedig 6—28 börtönnel fenytetnek. — S ez a törvényes szabályzat nemcsak hogy fenáll, hanem még ki is nyomtatják és a vándorkönyvekhez mellélik, és ily vándorkönyvvel megy a szegény mesterlegény idegen országba! Arra, hogy valamely mesterlegény csak kísérletet is tett volna, hogy ezen megszegényítő függék nélküli vándorkönyvet kapjon, még nem volt eset, ezt az illető körökben alkalmasint egészen természetesen találják. Egyébiránt a botnak még más szerepe is van. Ha a fajúsi bíró gyűlést akar összehívni, egy erre a célra rendelt botot küld a szomszédra, ez aztán tovább küldi, míg így kézzől kézzé vissza nem jut a bírósághoz. Ezen jelle aztán este az egész falu összegyűlékez a bírónál.

— Orosz látogatások Bécsben. A „K. Ztg.“ egyik levelezője a következő legmagasb vendégek érkezését jelenti Bécsbe július végére:

Először az orosz koronaörökös nagyherceg érkezik, ki néhány napot töltend Bécsben, és elutazása után csakhamar Pétervárra visszautaztatában a császár Bécsben keresztül menne, és 3—4 napot ott töltene. Híszik továbbá, hogy a császárné, ki még nem volt Bécsben, szintén kísérelé férjét. Hogy ez alkalommal Górcsakov herceg sem mulasztaná el 10 évi távollét után bécsi ismerőseit és barátait meglátogatni, magától értetődik.

— Egy amerikai tábornok. A kölni lap „ny-jorki levelezője írja: „Grant hadműködésének a James River mellé lett áttérése és a szövetséges seregnek az ellenség szemeláttára Richmond déli része felé irányított menete a legmerészebb és legbátrabb hadműveletek közé tartozik, melyeket a haditörténelem ismer, és mindenestére elég arra, hogy Grant-nak a régebbi és újabbkor legjelesb hadvezérei között helyet biztosítson. En láttam ezt a Grant ot, ki most egy egész világgrész sorsát tartja kezében, ezelőtt hat évvel St. Louisban, mint foglalkozás nélküli mérnököt, ki gyakran töltött ivott, mint kellett volna, és semmire se tudott menni, éppen mivel részegeskedése miatt az Egyesült-államok szolgálatából elbocsátott. Később hallottam, hogy visszatért hazájába, Galenába, s ott atyjának, egy öreg quakernek borkereskedésébe lépett, miután az fia javulásáról meggyőződött. Emlékezem, hogy a háború kitörésekor Scott tábornok semmit se akart tudni a szegényről és gyalázattal elbocsátott Grant hadnagy szolgálati ajánlatáról, míg végre Illinois államkormányzója meleg pártolása következtében egy ezredhez utasította, hogy magát hegyakörölj. Még igen jól tudom, hogy mindenki Grant letételét követelte, mivel a shiloh-i csatában ittas volt, és csapatait úgy állította föl, hogy hátuk mögött folyó volt, s kétségtelenül elfogták vagy semmivé tették volna, ha a közben odaérkezett agyuna-zádoknál meg nem meckülthettek volna. És most ugyanazon ember egy egész véres és makacs hadjáratot oly nyugodalommal, eszélyvel és oly szellemi segélyforrásokkal vezet, mintha csatákban ösztült volna meg. Csapatai nem szeretik őt, mert hideg és titkolózó rövid és határozott, szóban és tekintettel. Ha a csapatok rivalgása között a sorok előtt vagy a táboron keresztül loval, alig köszön nekik, sőt alig látszik őket figyelembe venni s nyugodtan tovább szija kurtaszárú pipáját; de föltétlenül bizak benne s örömet mennek utána, bárba vezet. Van ez emberben valami a vén York-ból; ez a különleg az egyszerű borkereskedő, parancsnoknak született.“

— (Egy holt ember gyilkosságát követ el.) A hildari kórházban, New-York-államban f. é. május közepén egy Strangler nevű egyén halt meg; miután az orvosok hirtelen meghalását nem tudták magoknak megmagyarázni, egy post mortem vizsgálatot rendeltek el; de éppen a vizsgálat orvos bonczkésését alkalmazni akarta, a holt ember felugrott és az Aesculap-növendéket torkon ragadta, minek következtében ezt azon pillanatban halálos szélhűtés érte. A vélt halott csak merevgöresben fektűt.

— (A galamb sorsa Indiákon.) Hindosztanban nem töltik és sültek meg a galambot, és nem eszik meg zöldborsóval és salátával, hanem sokkal nemesebb időtöltésre használják. A keletiek ugyanis nagy mesterek a galambok betanításában, s majd minden gazdagabb mohamedánknak van egy szolgálja, ki nek egyedül foglalkozása a galamb-szelidítés. A galambokon pedig oly jól fog a tanítás, hogy utóbb a vezényszóra úgy hallgatnak, mint a katonák. Gyakran lehet például látni, hogy egy sereg barna galamb a légbe emelkedik s mindenféle fordulatot tesz, mestere szavára hallgatva, ki egy kezében tartott veszőcskével jelöli meg a fordulat irányát. Ezután egy sereg fehér galambot bocsátanak el, ezek szintén fölrepülnek s összekeverednek a barnákkal; és mindenféle irányban össze-vissza repülve úgy összevegyülnek, hogy az ember azt hinné, szét sem lehet őket többé válogatni. De a mint tanítójuk még a legnagyobb zavar között is az ismert jelt megadja, a galambok azonnal szétválnak, és két szin szerint elkülönült csapatot képeznek. Ha ez a mozdulat be van fejezve, egy harmadik, kék galambokból álló csapat emelkedik föl, és ekkor hajtják végre a kedves állatoknak a legmulattatóbb fordulatokat. A három csapat különválva marad, egymásnak neki repül, egymást kereszttől vágja, majd magasra emelkedik, majd ismét lassan leszáll, s minden arányos rendben s a tanító vezényszavára történik. Ha a játéknak vége van, a galambokat haza hívják, s jutalmul válogatott gabonaszemekkel étetik. Azután mindegyik saját kalitájába megy. Ez utóbbit rendszeren igen neveléses komolysággal szokták megtenni, mintha tudományuk és ügyességük fontosságát akarnák kiűntetni.

Nyilatkozat.

A „K. Közlöny“ folyó évi 67-dik számában az erdélyi reform. anyszentegyház közszinatóri tudósításban az áll: hogy a koloskalotai egyházkerület az ismert successio eltörlése tárgyában, a többi egyházkerületekhez felhívást intézett, de később fögöndnok Pataki József éves szólására a kalotaszegi fraternitás jónak látta vélekedésétől elállani, és most átiratában a successio megtartása mellett nyilatkozik. A tisztelt tudósító ur rosszul volt ezen tényről értesítve, ugyanis ezen határozatát s annak a többi egyházmegyei közlését, nem a koloskalotai fraternitás, hanem a folyó évi ápril 14-én Sz-Lonán tartott rendkívüli ref. zsinat hozta, mely határozat aztán a gyaluban tartott egyházkerületi teljes gyűlés elibe kerülve, ott a fraternitás annak ellene nyilatkozott; elvben ugyan a successio eltörlésének szükségességét elfogadva, de a mostani viszonyokhoz képest annak kivételét célszerűnek nem látva, s így nem véleményét változtatta, hanem mondotta ki akkor s terjesztette a közszinatra elibe, midőn oda a successio mellett írt fel. Ugyanaz szolgálat felvilágosításul, az ugyanazon tudósításban, alább kalotaszegi jegyző tisz. Hóry Farkas ur nyilatkozatára is. Ki a véleményváltoztatás szegényét magán száradni nem akarván, azt az egyházmegye arczára hárítja, honnan az visszatartva, ha nem is mint véleményváltoztatás, de mint a fraternitás közbejötté nélkül elisietelt határozat, mégis csak az illetőkön marad. Ezen, a tudósító által, a közszinatra is megnevetett eset nem fordul elő, ha az illetők, ily érdekes, az egész egyházmegyét érdeklő dologban, a határozathozatal és köröztetés előtt a fraternitást is megkérdezték volna. Hogy pedig a fraternitást ezen határozatra és felíratra minő okok bírták, azt bővebben látható a rész. zsinat jegyzőkönyvében, itt egyszerűen a tény fölvilágosításra szorítkoztam, mely fölvilágosításul az igazság és a fraternitás becslése érdekében fellépni kötelességemnek ismerem.

Szucsák, július 3. 1864.

Kónya József,
szucsáki er. ref. pap.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, jul. 14. Az ellenzéki párt mindamellett, hogy Palmerston a közelebbi nagy parlamenti tusában diadalmaskodott felette, nem nyugszik, már ismét új bizalmatlanságot indítványolással készült fellépni és pedig ez utal az új seelandi háború miatt.

A saturday „Review“ megjegyzi, hogy Franciaországnak a dán-német kérdésben folytatott politikája csak látszólag volt előnyre s később be fogja látni, hogy egy veszedelmes szomszédot (t. i. Németországot) hatalmasodni hagyott. E lap szerint valamennyi európai állam közt Oroszországnak van legtöbb haszna a dán viszályból.

Francoziaország. Páris, jul. 14. Miksa császár a „France“ szerint a Mexicóból közelebből jövőndő posta alkalmával sajátkezel levelet fog küldeni az orosz, porosz, angol-spanyol udvarokhoz. A leveleket rendkívüli követek fogják átszolgáltatni.

Páris, jul. 15. (Este.) A „Patrie“ jelenti, hogy Angolország szerencsét kíván Franciaországnak Algír kibékülése következtében.

A mexikói császári párna vonatkozólag a „Mem. dipl.“ hevesen kikel a belga lap ellen, mivel ez azt írta, hogy az új mexicói császári pár a Veracruzból a fővárosba vezető úton hidegen fogadtatt. A császárné igen, könnyeztet, mint a belga lap írja, hanem csupán a nagy megindulás miatt azon rendkívüli lelkesedés következtében, melylyel őt és férjét a lakosság üdvözlé. Magában Mexicóban 500 fiatal ember várta, s 200-nál több kocsi, melyekben a városnak legelőkelőbb hölgyei foglaltak helyet, a császári pár elé mentek és virágot szórak mindenütt utjára. A főváros minden utcája galyakkal ékesített fel, minden házban lobogók lengtek s az épületek homlokzatain ott diszlették a császári pár arcképei. Kíváncsiak valaki — kérde a „Mem. dipl.“ — ennél többet!?

Olaszország. Turinből írják július 12-ről, hogy Hackelberg tábornok és orosz követet a turini udvarnál, Kisseloff gróf fogja felváltani.

Turin, jul. 14. A Garibaldi féle hadjáratról terjesztett hírek kóhottak. A senatusban Marliani a madridi követtség megszüntetését kívánja. A külügyminister válaszolja, hogy Olaszország, mely a nagy hatalmasságok által elismertett, nem igyekszik Spanyolország által elismertetni.

Németország. Frankfurt, július 14. (Este.) A szövetséggyűlés mai ülésében Austria és Poroszország azt indítványozták, hogy az oldenburgi hercegehez intézett felszólításához hasonló intézkedések az augusztusburgi örökös hercegehez örökösödési igényei kimutatása és

indokolása végett. A szavazás e végett a legközelebbi ülésre tűzött ki.

Kissingen, jul. 15. Az orosz császár tegnap 4 órakor ide érkezett; ma a császárnéval tovább folytatja útját.

Danzig, jul. 15. A „Danz. Ztg.“ külön lapja írja: A kikötő-parancsnok következő jelentést küldött a kereskedelmi testület előljáróságához: Tegnap este 3 dan gőzös vitorlázott a kikötő felé, ezek egyike parlamentár-lobogóval. A kikötő-parancsnok elébők hajózott, és egy táviratot vett át, a legfőbb parancsnokhoz címzve. A dan parlamentár-tiszt állítása szerint kijelentetik, hogy dan részről az ellenségeskedések meg fognak szünetelni. — Ma reggel 2 dan gőzös volt szüneteltetve; nyugotra vitorlázta; a Helán inneni főveny-partra mennek.

Flensburg, jul. 16. A „Nordd. Ztg.“ mai számában Tondernből kapott tudósítás szerint írja, hogy tegnapelőtt délután a szövetséges és dan agyuna-zádok Föhr szigetnél megütözköztek, miután Hammer kapitánytól megadták a capitulálást.

Dánia. Koppenhága, július 12. A „Dagbladet“ írja, hogy a javasolt békétárgyalásokra dan részről Moltke vagy Quade fog alkalmaztatni.

Az új hadügyér a hadsereghez egy kiáltványt intézett, melyben kitartásra, bátorságra hívja fel a harcosokat, szívükre köti a fejelemtartást s szemes örökösödést, mint a melyek merész és tulnyomó ellenség ellenében ketszeresen szükségesek.

A nép- és országgyűlésen a hadügyminister a tanácselnökének egy iratát olvasá fel, mely lényegére nézve következőleg hangzik: Midőn a király az államügyek vezetését rák ruházta, oly hiedelemben volt, hogy olyan férfiak, kik az eddigi hivatalviselésben nem vettek részt, inkább lehetnek képesek a bonyodalmakkal és veszélyekkel megküzdzeni s azokat türethetőbb eredményre vezetni, mint elődeink. Jóllehet teljesen felfogjuk mi a feladat nagyságát és nehézségeit, mindazáltal a király és haza iránti kötelességünknek tartottuk e bajok elől vissza nem vonulni. Hogy a jelenlegi körülmények közt mi a nép választottai elébe programmal nem léphetünk fel, s utakat s eszközöket, miket szűkségeseknek gondolunk, mindjárt elő nem sorolhatunk, azt minden bízattal gondolkodó beláthatja. Csak még egyet kívánunk megjegyezni, hogy mi rendületlenül fogunk a törvényekhez ragaszkodni, a királynak soha sem adunk olyan tanácsot, mely azokkal össze nem egyeznék, s a melyet a király maga volna az első, ki kárhoztatná. E tekintetben a nép bizvást megnyugodhatik.

A bécsi hivatalos lap szerint: Dánia egyenes megkeresésére a hadviselő nagyhatalmak a szárazon és tengeren sz ostromzárlatok megszüntetésével, jul. 31-eig terjedő fegyvernyugvást engedtek meg azon felhívás mellett, hogy Dánia legott felhatalmazottat küldjön Bécsbe, hogy itt az osztrák és porosz kormányfővel a béke tárgyalások alapja iránt egyetértés eszközöltesse.

A glücksburgi herceg Karlsbadban a porosz királlyal nem beszélhetett. Annál gyakorabban érintkezett Bismark gróffal. Lipót király Brüsszelben engedést javasolt. Bécsben azt hiszik, hogy Francoziaország közbenjárása pusztábir. Bredon, dan kamarás, 13-án Karlsbadban volt s mielőtt megérkezett, levelet írt Bismark grófnak. Mire ez őt két ízben meglátogatta. 15-kén mindketten a porosz királlyal audientian voltak. Azt mondják, hogy ez audientia következtében tört a glücksburgi hg. vissza Koppenhágába.

A közelebbi számunkban közölt „Times“-féle „ultimatum“-ra vonatkozólag, mely szerint t. i. a hercegségek átengedése, 100 millió b. tallérnyi hadiköltség-fizetés és a dan hajóhad átszolgáltatása fejében ajánlják meg a német nagyhatalmak a békét, megjegyzi a „Times“:

A levelező — úgy látszik — hajlandó hitelt adni ezen közlésnek; noha a hajóhad átszolgáltatását, mi a kis Dániára nézve halálos csapás lenne, rendkívül tulzigoru követelésnek tartja s hozzáteszi:

„Bármint föltételeket tűzön is ki Németország, s vegyen is tekintetbe a dan udvar — ugymond a levelező — nem lehet róla kétkedni, hogy már csak a pusztá „béké“ szó is, oly homályosan s batározatlanul vetve a tömeg közé, a közhangulatot kimondhatlanul megkönnyebbité, s ennek haladéktalan következménye lön az összes állam-papírok árfo-lyamának 2—3 pctel emelkedése.

En a birodalmi tanácsnak több befolyásos tagjaival beszélgettem, kik azon nézetben látszanak lenni, hogy a király a kamarában ugyanoly compact ellentállásra találna, minőre előbb minisztereinél talált, s kik ezért nagyon valószínűnek tartják, hogy a nemzet képviselői szintoly rövid uton fognak haza küldetni, mint a hogyan a miniszterek elbocsátatása történt. Szerintük a jelen parlament

háború parlament, és sohasem adandja meg szentesítését a békeszerződéshez.

Svéd-Norvégország. Stockholm, jul. 15. A „Daglight allehanda” egy cikkében a többiek közt a következőket írja: Koppenhágában azon nézetben vannak, hogy Dánországot beolvadásra a német-szövetségbe nyitják ki, lenne Svédországra nézve. Erre ez válaszunk: Dánországot jelentősége északnak Oroszország elleni általános oltalmát illetőleg felette csekély. Svédország fájdalmasan venné, ha Dánországot Németországba olvasd, de csak önértékelési részvételből. Az igaz, hogy Oroszország és a tulzók-szkandinávok nagyra becsülik Dánia fontosságát Svéd- és Norvégországgal egyesítlen. Azonban a fentebbi nézet sem itt, sem — mint a Storthig (norvégiai országgyűlés) bizonyítja — a norvégiaiak közt a valószínűség meg nem egyeztethető. A „menyköltetés”-nek a hatása: fájdalom lenne, nem ijedség.

Belgium. Brüsszel, jul. 13. A képviselő kamarát ma rekesztették be. A kamra közudomás szerint 116 tagból áll, az elnökön kívül; hanem Cumont képviselő halála e számot 115-re szállította, s e szerint a jelenlegi állomány 115-ből 58. A kormány, e habálozás által kevesebbességben látván magát, vagy a halott szavazatát kellett hogy teljes érvényű szavazatnak tekintse, vagy a kamra feloszlátásához nyuljon a végett, hogy az ország maga nyilatkozhassék a két kamrai párt között létező viszálra nézve. A kormány ez

többi eszközt vette igénybe, mi sokaknak nem tetszik; de a belga alkotmányban e közjogi kérdésre nézve nagy határozatlanság létezik. Egyébiránt a feloszlátó királyi rendelet nem olvastatható fel a kamarában, minthogy a követek nem voltak elegendő számmal jelen. Sokan elő véleményben vannak, hogy a papi párt tömeges kilépése kedvező eredményt fog előidézni a szabadelvekre nézve.

Spanyolország. Madrid, jul. 14. Az „Epoca” erősíti, hogy a folyó hó 6-kán Madridban tett elővigyázati rendszabályok nem voltak szűkségelesek. Az összeesküdek a táviratát szándékoztak hatalmukba keríteni, hogy a vidékekben azt híreszteljék, hogy a király a főváros bevételeit s ezen hír hatását akarták bevárni.

Moldva-Oláhejedelemség. Bukarest, július 15. A „Moniteur” közzé teszi az új statutumot s az új választási törvényt a konstantinápolyi konferencia által tett jelentésként módosításokkal. A közzétételre vonatkozó kiadványban köszönetet mond a fejedelem a portának s a biztosító hatalmasságoknak, kijelentvén, hogy ezután többé idegen beavatkozás Románia ügyeibe nem fog történni. A mai napon kezdve a román valódi autonómiának örvend.

Törökország. Mint Konstantinápolyból f. hó 9-ről jelentik, Várnába már 30,000 tserkesz kiköltözött érkezett, kik a Duna melletti kerületekben osztatnak szét. — Kuza fejedeleme 25, legjobb családokból ifjút küld

Konstantinápolyba, a szultán testőrsége számára.

Amerika. A déli államoknak egy hadteste megjelent Harpersferry-ben s Hagers-town-t Marylandban megszállotta s észak felé nyomul. Lincoln elnök e betörés ellen a miliciát szólítja fegyver alá.

Ujabb. Pest, jul. 18. Az Akadémia üléstermének ablakából gyászlobogó jelenti a pótolhatlan veszteséget, mely nemzetünket Szalay László halálában érte; folyó hó 17-dikén délután 2 órakor Salzburgban halt meg a jeles publicista, történetíró és államférfi; porait hazaszállítják.

Bécs, jul. 18. A „Gen. Corr.” írja: Az ellenségeskedés minden ponton megszüntetett, ugyszintén a kikötők ostromzárolata is. A feloszabítás f. hó 20-án kezdődik, s 31-ig fog tartani.

Az „Oest. Ztg.” Hamburgból vett távirata szerint Dánia részéről gr. Moltke és Quade kamarás vannak kiszemelve, mint Bécsbe küldendő felhatalmazottak. A koppenhágai haditanács feloszlátása valószínű.

A békealkudozásokra nézve a „Nord. Allg. Ztg.” megjegyzi, hogy azok csak Ausztria s Poroszország s másrészt Dánia közt folyhatnak. A német Bund hibás politikájának gyümölcsét aratja, s minden területi átengedés még Holsteiné is, csak a nagyhatalmak részére történhetik, kik mint jogszerű birtokosok

az iránt egymással értekeznek. Hogy mi czél-jok a hercegségekkel, azt még sejteti is bajos.

— A hivatalos „Wiener Ztg.” a következő közlést teszi: A kir. dán kormány, utját egyengendő a fegyverszünetnek és a békealkudozásoknak, a bécsi és berlini udvaroknál azon szándékát nyilvánítja, hogy megszünteti az ellenségeskedéseket mind szárazon mind tengeren. A kir. dán kormány ezen javaslatát Ausztria és Poroszország a fegyverszünetnek szárazon és tengeren — az ostromzárolatnak megszüntetése mellett — és f. hó 31-ig terjedő elfogadása által teljesíték, azon hozzáadás-sal, hogy Dánia azonnal egy meghatalmazottat küldjön Bécsbe, hogy itt a csász. királyi osztrák és a királyi porosz kormányval meghatározatassék az alap, melyen a békealkudozások megkezdődhetnek.

— A „C. O. Z.” szerint azon futár, ki a dán kormány békéjavaslatait hozta magával, már megérkezett Bécsbe.

Bécsibörze Július 18-án: Nemzeti kölcsön 80.90. 5% Metalliques 72.95. Bank-részvény 786.—. Hitel-részvény 195.—. Váltó Londonra 114.—. Ezüst 113.42. Arany 5.49.

1860-diki Állam kölcsön 97. 55.

Július 16-án: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 74.70. Erdélyi 72.50.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

Ad. N. 246. Árverezési hirdetmény. (179) (1—3)

A Naszódvidéki határvárosi iskolai alapítványt kezelő Bizottmánytól ezennel közhírré tetetik, hogy az említett vidékhez tartozó **29 község** korcsmárolási joga, folyó évi **september 5-én** és a következő napokon a vidék házában, közárverés útján 3 évre és 2 hónapra, azaz az 1864-dik év november 1-jétől egész az 1867-dik év december végéig, **haszonbérbe** ki fog adni.

A feltételeket megtekintetni, a hivatalos órákban azon iskolai Bizottmánynál, továbbá a Naszódvidéki Tisztségnél, és a legközelebbi vidéki és megyei hivataloknál.

Naszódon, július 18-án, 1864.

962—1864.

(175)

(3—3)

Pályázat.

melyet az erdélyi helvét hittiek egyház főtanácsa nyit a **marosvásárhelyi helvét-hittű főtanoda** mellé felállított **4 éves teljes jogtanfolyam 3-ik éves tanfolyama** mellé szükségelt és egyelőre ideiglenes állású **két tanári** állomásra, mely állomásokhoz külön-külön 700 % létszáz o. é. ft. évi fizetés van kötve.

A fennirt tanfolyam tárgyai: római jog, institúciók és pandecták szerint, osztrák büntető jog és eljárás, osztrák polgári magánjog, osztrák polgári perrendtartás és bírói illetékesség, állam gazdaságtan.

A pályázati kérvények a képességet bizonyító okmányokkal ellátva **f. év augusztus 10-ig** az erdélyi helvéthittű egyház főtanácsához **Kolozsvárra** bérmentesen lesznek beküldendők.

Az erdélyi helvéthittűk egyház főtanácsától Kolozsvárra jun. 19-én 1864.

NEM HIVATALOS.

(177) Hirdetés. (2—6)

Több évek óta jóhíttűnek és biztosnak ismert

a „**rumburgi gyár**”-hoz (zur Rumburger Fabrik)

czimzett vászonkereskedésem (Stadt, Adlergasse 1. sz.) **Bécsben**, tekintélyen alólinak tartja a helybeli valamint a vidéki t. közönséget különböző kecsgetésekkel és szintárlajokkal, a mint ezek ujabb időben használatban vannak, csalogatni hanem csak is legujabb

tetemesen leszállított árjegyzékére

figyelmezteti s reméli, hogy a tisztelt vásárlók, a bámulatos olcsó árak mellett is a kel-mék minőségével anyagra meg lesznek elégedve, mikép ujabb szükségleteiknél bizonyosan csak az én czégetemet fogják megrendeléseikkel megtisztelni.

Árjegyzék:

- 1 darab 30 singes jó havasi gyolcs 6 ft. 50 krtól 8—9 ft. 25 krig.
 - 1 „ „ „ legjobb házi-czérna-vászon 9 ft. 50 kr — 10—13 ftig.
 - 1 „ „ „ fejtérfitt czérna vászon, 10—12—16 ftig.
 - 1 „ „ „ 3/4 és 5/4 rumburgi „ 12—14—20 ftig.
 - 1 „ 36 „ 3/4 és 5/4 valódi creasgyolcs 14—18—24 ftig.
 - 1 „ 50 „ 5/4 kettős házi-czérna vászon 20—24—30 ftig.
 - 1 „ 54 „ valódi rumburgi vászon 24—30—80 ftig.
 - 1 „ 30 és 35 singes rumburgi ágynemű 9—10—16 ftig.
 - 1 „ 30 singes len és damast gradel 10—16—18 ftig.
 - 1 tuczet jó zsebkendő, tiszta len, 2 ft. 10—3—6 ftig.
- Különös szép damast törölközők és asztalneműk vendéglősök számára 2 ft. 50—3—6 frintig. Valódi kávékendők czérnából és lenből, mindenféle nagyságu 1 ft. 50—2 ft. 50 4 ftig.
- A cs. kir. katonaság és hivatalnokok számára a legujabban feltalált angol ágylepedők varrás nélkül, igen tartós, 12/4 hosszú 9/4 széles, 2 ft. 70—3 ftig.
- Raktáron vannak továbbá mindenemű 6/4 len roulettengradel törölközők, fűz- és piquet parchent, 6—12 és 24 ftig; persa len, damast garniturok, színes len zsebkendő, valamint minden e szakmába vágó czikkek bámulatos olcsó árban.

10,000 sing-különbféle vászon maradék 3/4 és 5/4 széles, melyek a gyár által adatnak el, s hogy minél hamarabb eladathassanak, minden áron eladandók.

Megrendelések vidékről postai utánvétel, vagy az összeg beküldése mellett lelkiismeretesen és gyorsan teljesítenek.

50 ft. értékre vásárlók ráadásul 1 tuczet valódi len batiz kendőt, vagy egy szép len damast garniturt kapnak ingyen.

(138)

21/7

(4—4)

A ragályos befolyások elleni legjobb óvszernek elismert

Korneuburgi marhapor

mindig valódi állapotban kapható

Kolozsvárra: **WOLFF J.** gyógyszer. *Szebenben:* Zóhrer F.; *Dézsén:* Krémer Samu; *Nagybányán:* Popp S.; *Sádsz-Régenben:* Dietrich és Wachner; *Tordán:* Wolff Gábor és Welits G. gyógyszerésztáiraiban. *Nagyenyeden:* Trajánovits Ede gyógyszerész urnál.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Miadó vendéglő.

(3—4)

Károlyfejevárt a „**NAPHOZ**” czimzett vendéglő folyó év **Szt.-Mihály napjától kezdve 3** vagy több évekre haszonbérbe kiadandó. Értekezni lehet bérmentes levélben a tulajdonosnővel özv. Sárdi Gergelynővel Károlyfejevárt.

(161)

Hirdetmény.

(12—*)

Tisztelettel tudatjuk a t. cz. **repcze-termelő** urakkal, hogy a már 18 év óta fenálló olajgyárunkba **az idén kiválólag a repcét a legmagasabb árba fizetjük**, arra, mint eddig is, előleget adunk és akár az egész termést előre kifizetjük.

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosai.

Gőzben főtt gyümölcsök és bárminek víz és lég elleni lekötésére a drága **Lantorna** helyett a legbiztosabb, czélszerűbb, tisztább és sokkal olcsóbb

penészharintó pergament papir jött

használatba:

Kapható kisebb és nagyobb darabokban **10 krtól 40 krig** Kolozsvárra **STEIN JÁNOS** papirkereskedésében.

Ugyanott kapható:

A Heidelbergi kate

értelmezése.

Tanítványai számára és magán használatra írta Zombori Gedő tanár.

Ára kötve **28 kr.**

A magyar nemzet classikus írói

IV-ik évfolyam. Gyöngyösi István válogatott poétai munkái I-ső kötet.

Berzsényi Dániel munkái I-ső és II-dik kötet. sat.

Ára az egész évfolyamnak (10 kötet) 5 ft.

Szikla rózsá.

Regény. **Apafi Mihály** erdélyi fejedelem korából.

Írta Józsika Miklós, 4 kötet 4 ft.

Egyházi beszédek.

Robertson nyomán írta Révész Imre. Ára 1 ft.

A gyógytan története rövid kivonatban. Írta Fekete Lajos. Ára 1 ft 40 kr.

A gazdagság forrása. Gyakorlati zsebkönyv, gyárosok, kereskedők és mindenemű iparosok számára.

Tartalmaz: 1000 utasítást a legfontosabb kereskedelmi czikkek elkészítésére. Bechstein L. E. után magyarítá Murányvári. Ára 1 ft 60 kr.

Adalék észak-nyugoti Dácia föld- és helyiratához. Három táblával. Torma Károlytól. Ára 1 ft.

Emlézet. Azaz: miképp lehet kitűnő emlékező-tehetséget nyerni? Írta dr. H. E. Ára 80 kr.

Verbőczy István hármaskönyve. Az 1517-iki eredeti kiadásra ügyelve kiadta a magy. tud. akadémia. II-dik kiadás. Ára 2 ft.

Házi barátnő. Alapos és biztos utmutató hölgyeknek, a ruhaminta rajzhoz és annak tökéletes elkészítéséhez. 10 nagy rajztáblával, és Kis gazdaszony. Megpróbált izletes ételek és csemegék készítését tanító kis szakács könyv. Kidolgozta és összeszedte Király Mari. Ára 1 ft 50 kr.

Vezérkönyv a gazdasági fanevelés, szaporítás és rendezés valamint a kiültetett fák évenkénti kezeléséről. Szerző Fuchs Emil. Ára 30 kr.

(121) 21/7 (4—12)

Részletekben fizetendő

Sors-jegyek és igérvények

kaphatók:

Mayer A. és Társa bank- és váltóüzletében.

Bécs, Stock im Eisenplatz, Ecke den Seilengasse.

Leveleket bérmentve kérjük küldeni.